

Yttrandefrihetskommittén

Ju 2003:04

Martin Brinnen, sekreterare
Göran Lambertz, ordförande

Privatlivskränkning – förslag till ny straffbestämmelse om integritetsskydd

1. Inledning

I denna promemoria har Dag Victors skiss till en ny straffbestämmelse om integritetsskydd vidareutvecklats. Inledningsvis görs dock en sammanställning och sammanfattning av tidigare promemorior som har behandlat integritetsskyddsfrågan.

Syftet med promemorian är att lämna underlag för att kommittén ska kunna ta ställning till frågan om skyddet för enskildas integritet och privatliv i TF och YGL bör stärkas. Det i promemorian presenterade förslaget till kriminalisering av privatlivskränkning är en del av detta underlag. Om kommittén vill gå vidare med förslaget behöver ytterligare överväganden göras för att närmare definiera de enskilda rekvisiten.

2. Tidigare underlag och förslag till lagtext

Promemorior:

PM 55 Skyddet för enskildas integritet i relation till yttrandefriheten – en introduktion (MB)

Promemorian innehåller en kort introduktion till kommitténs uppgift att överväga en förstärkning av integritetsskyddet inom det grundlagsskyddade området.

PM 56 Integritetsfrågan – diskussion kring ett antal exempel och förslag till lösningar (MB)

I denna promemoria redogörs inledningsvis och kortfattat för de skäl som talar för en förstärkning av integritetsskyddet. Därefter följer en redogörelse för några av de mest centrala i dag gällande bestämmelserna om integritetsskydd. Genom ett antal exempel, delvis hämtade från verkliga fall, redovisas hur dessa bestämmelser tillämpas i konkreta situationer. Avslutningsvis diskuteras ett antal möjliga alternativ för att stärka integritetsskyddet.

PM 60 Webbplatser med frivilligt grundlagsskydd – en genomgång (NF)

Promemorian innehåller en genomgång av databaser med utgivningsbevis som har tillkommit efter kommitténs tidigare undersökning, som presenterades i SOU 2009:14.

Sammanfattningsvis konstateras att webbplatserna har ett stort värde för den fria åsiktsbildningen. Genomgången ger inga indikationer på att det i TF:s brottskatalog behöver införas ett straffstadgande avseende t.ex. grova integritetskränkningar som en följd av möjligheten för envar att skaffa utgivningsbevis för en webbplats.

PM 62 Integritetsskydd - utkast till överväganden, lagtext och författningskommentar (GL)

I den här promemorian finns ett första utkast till överväganden, lagtext och författningskommentar till två tänkbara lagbestämmelser om integritetsskydd. Den första bestämmelsen förbjuder (dvs. straffbelägger) grov och oförsvarlig kränkning av privatlivet. Den andra bestämmelsen inriktar sig på spridningen av kränkande uppgifter. Lagtext, se nedan.

PM 63 Europakonventionen och skyddet för privatliv i Sverige (MB)

I promemorian analyseras vilka krav som Europakonventionen ställer på integritetsskyddet i svensk rätt och i vilken mån dessa krav kan sägas vara uppfyllda i dag. Inledningsvis ges en kortfattad presentation av Europakonventionen med bl.a. en genomgång av relevanta bestämmelser och en redogörelse för konventionens ställning i svensk rätt.

PM 65 Pressetiken och integriteten – en genomgång av PON:s praxis (NF)

Syftet med promemorian är att undersöka i vilken utsträckning det förekommer integritetsintrång inom grundlagens tillämpningsområde. Det görs utifrån beslut fattade i pressens ”hedersdomstol”, Pressens Opinionsnämnd (PON). Promemorian innehåller också en historisk bakgrund till det självsanerande systemet och något om dess framtid. Här

beskrivs också den avvägning mellan integritetsintresset och allmänhetens rätt att få veta som publicister har att göra.

PM 66 Europakonventionens skydd för privatliv och svensk rätt – diskussionspromemoria (GL)

Promemorian innehåller en argumentation för att svensk rätt inte uppfyller Europakonventionens krav på skydd för privatlivet.

PM 68 Integritetsskydd - utkast till lagtext och författningskommentar till en mer specificerad bestämmelse (GL)

Promemorian innehåller lagtext och författningskommentar till en preciserad bestämmelse ("varigenom någon, utan att det är försvarligt, allvarligt kränker någon annan genom att exponera dennes kropp på ett särskilt närgånget sätt, blottlägga ett sexuellt övergrepp mot personen eller förfölja denne med förödmjukande tillmälen").

PM 69 Integritetsfrågan och pressetiken – PON:s praxis, en andra genomgång (NF)

Promemorian innehåller en genomgång av PON:s beslut från år 2000 och år 2010. Därutöver redogörs för ytterligare ett antal exempel där PON, "pressens hedersdomstol", har funnit att en enskild lidit publicitetsskada men som sannolikt inte skulle fällas vid en domstolsprövning. Slutsatsen i promemorian, liksom i PM 65, är att det inte är inom det grundlagsskyddade området som det förekommer allvarligare integritetsintrång, sånär som på någon enstaka publicering. Undersökningarna av PON:s beslut ger enligt den slutsats som dras i promemorian inget stöd för att det behövs en straffbestämmelse till skydd för integriteten inom det grundlagsskyddade området.

PM 71 Integritetsskydd - utkast till lagtext och författningskommentar till en mer specificerad bestämmelse (GL)

Promemorian innehåller ett förslag till en ytterligare något smalare lagtext än som presenterats tidigare (se nedan) och en skiss till författningskommentar.

PM 72 Konsekvenser för yttrandefriheten av ett eventuellt förstärkt integritetsskydd (MB)

I promemorian görs en genomgång av de argument för och emot ett förstärkt integritetsskydd som har framförts av tidigare utredningar. Det görs vidare en analys av hur avgränsningen mot yttrandefriheten har gjorts i befintliga integritetsskyddsbestämmelser. Därefter belyses olika

aspekter av riskerna med ett förstärkt integritetsskydd. Avslutningsvis görs en kortfattad sammanfattande analys.

I promemorian dras bl.a. slutsatsen att i princip all lagstiftning som avser att skydda integriteten innebär en inskränkning av yttrandefriheten. Sådan lagstiftning kommer alltid att innehålla svåra intresseavvägningar. Så förhåller det sig även med befintlig lagstiftning, såsom i bestämmelserna om förtal och förolämpning. Flera av de aktuella straffstadgandena innehåller ett s.k. försvarlighetsrekvisit som ger domstolen en relativt stor bedömningsmarginal för den avvägning mellan yttrandefrihet och integritetsskydd som ska göras.

Vidare konstateras att ett nytt straffstadgande som omfattar spridning av privata uppgifter som inte är nedsättande kan minska behovet av en extensiv tolkning av förtalsbrottet. Därmed kan man hävda att ett utvidgat integritetsskydd åtminstone till viss del skulle öka förutsebarheten och minska riskerna för yttrandefriheten.

PM 81 Integritetsskydd – fyra möjliga lagtexter (GL)

Promemorian innehåller fyra tänkbara lagtexter. Det är tre av de lagtexter som diskuterats tidigare (i PM 62 och PM 71) och ytterligare en som innebär en modifiering av den i PM 71. Den sista återfinns nedan.

PM 92 Integritetsskydd – nytt förslag till lagtext och författningskommentar (GL)

Promemorian innehåller ett förslag till lagtext, generell men mycket smal (se nedan). Den innehåller också en skiss till författningskommentar till denna lagtext.

PM 101 Integritetsskydd – Dag Victors förslag till lagtext (GL)

Promemorian innehåller Dag Victors förslag till lagtext (se nedan) och en del kommentarer i anslutning till den.

Tidigare förslag till lagtext

Alternativ 1 (PM 62)

7 kap. Om yttrandefrihetsbrott (NYGL)

16. kränkning av privatlivet, varigenom någon grovt kränker någon annans privatliv utan att det är försvarligt;

5 kap. BrB

Den som grovt kränker någon annans privatliv döms för *kränkning av privatlivet* [alt. *integritetskränkning*] till böter eller fängelse i högst sex månader.

En kränkning enligt första stycket är inte brottslig om den med hänsyn till omständigheterna var försvarlig.

Alternativ 2 (PM 62)

7 kap. Om yttrandefrihetsbrott (NYGL)

16. *kränkning av privatlivets fred*, varigenom någon om någon annans privata angelägenheter lämnar en uppgift som genom sitt innehåll, den omfattning i vilken den blivit spridd eller på annat sätt är ägnad att medföra allvarlig skada eller stort lidande, om det inte ändå var försvarligt att lämna uppgiften;

5 kap. BrB

Den som om någon annans privata angelägenheter lämnar en uppgift som genom sitt innehåll, den omfattning i vilken den blivit spridd eller på annat sätt är ägnad att medföra allvarlig skada eller stort lidande döms för kränkning av privatlivets fred till böter eller fängelse i högst sex månader.

En kränkning enligt första stycket är inte brottslig om den med hänsyn till omständigheterna var försvarlig.

Alternativ 3 (PM 71)

7 kap. Om yttrandefrihetsbrott (NYGL)

16. *integritetskränkning*, varigenom någon, utan att det är försvarligt, allvarligt kränker någon annan genom att exponera dennes kropp på ett särskilt närgånget sätt, blottlägga ett sexuellt övergrepp mot personen, förfölja denne med ideliga förödmjukande tillmälen eller sprida bilder som tillkommit genom olovlig fotografering enligt 4 kap. 6 a § brottsbalken;

5 kap. BrB

Den som i text eller bild allvarligt kränker någon annan genom att

- a) exponera dennes kropp på ett särskilt närgånget sätt,
- b) blottlägga ett sexuellt övergrepp mot personen,
- c) förfölja denne med ideliga förödmjukande tillmälen, eller
- d) sprida bilder som tillkommit genom olovlig fotografering enligt 4

kap. 6 a §,

döms för *integritetskränkning* till böter eller fängelse i högst sex månader.

En kränkning enligt första stycket är inte brottslig om den med hänsyn till omständigheterna var försvarlig.

Alternativ 4 (PM 81)

7 kap. Om yttrandefrihetsbrott (NYGL)

16. *integritetskränkning*, varigenom någon, utan att det är försvarligt, allvarligt kränker någon annan genom att exponera dennes kropp på ett särskilt närgånget sätt, blottlägga ett sexuellt övergrepp mot personen eller sprida bilder som tillkommit [genom olovlig fotografering enligt 4 kap. 6 a § brottsbalken] [genom fotografering som grovt kränker privatlivet];

5 kap. BrB

Den som i text eller bild allvarligt kränker någon annan genom att a) exponera dennes kropp på ett särskilt närgånget sätt, b) blottlägga ett sexuellt övergrepp mot personen, c) sprida bilder som tillkommit [genom olovlig fotografering enligt 4 kap. 6 a §] [genom fotografering som grovt kränker privatlivet], döms för integritetskränkning till böter eller fängelse i högst sex månader.

En kränkning enligt första stycket är inte brottslig om den med hänsyn till omständigheterna var försvarlig.

Alternativ 5 (PM 92)

7 kap. Om yttrandefrihetsbrott (NYGL)

16. [*kränkning av privatlivet*] [*integritetskränkning*], varigenom någon synnerligen allvarligt i förödmjukande eller djupt sårande former kränker någons privatliv utan att det är försvarligt;

5 kap. BrB

Den som synnerligen allvarligt i förödmjukande eller djupt sårande former kränker någons privatliv döms för [*kränkning av privatlivet*] [*integritetskränkning*] till böter eller fängelse i högst sex månader.

En kränkning enligt första stycket är inte brottslig om den med hänsyn till omständigheterna var försvarlig.

Alternativ 6 (PM 101, Dag Victor)

5 kap. BrB

Den som gör intrång i (någon) annans privat- eller familjeliv genom att sprida uppgifter om detta på ett sätt som, med beaktande av uppgifternas art och spridningens omfattning, är ägnat att medföra (allvarligt) (betydande) men för den utpekade eller någon som är närstående till denne döms, om gärningen inte är belagd med straff enligt 1 – 3 §§, för *privatlivskränkning* till böter, eller, om brottet är grovt, för *grovt privatlivskränkning* till böter eller fängelse i högst sex månader.

Var uppgiftslämnaren skyldig att uttala sig eller var det annars med hänsyn till omständigheterna försvarligt att sprida uppgifterna ska inte dömas till ansvar.

3. Nytt förslag till straffbestämmelse om privatlivskränkning

Utgångspunkter för en kriminalisering

En kriminalisering av privatlivskränkningar måste vara förenlig med yttrande- och informationsfriheten i våra grundlagar (RF, TF och YGL) och med Europakonventionen. En avvägning behöver göras mellan skyddet för den personliga integriteten och yttrande- och informationsfriheten. Det innebär att straffansvaret bör begränsas till de mest klandervärda fallen och endast ta sikte på sådana fall som typiskt sett kan leda till [allvarligt eller betydande] men för den som drabbas. Det måste också finnas möjlighet att undgå straffansvar i situationer där yttrandefrihetsintresset väger tyngre än behovet av att skydda den enskildes privatliv.

Vidare måste det övervägas om en kriminalisering ska gälla också på det grundlagsskyddade området. I denna promemoria är utgångspunkten att så måste vara fallet, framför allt på grund av den skada som enskilda kan drabbas av om integritetskänsliga uppgifter sprids i grundlagsskyddade medier och eftersom det inte är rimligt att det ska vara straffritt att sprida känsliga uppgifter i grundlagsskyddade medier som i andra fall skulle omfattas av en straffbestämmelse om privatlivskränkning. Härtill kommer att vi är skyldiga att ha ett lagreglerat skydd för privatlivet enligt Europakonventionen och att det inte finns någon konventionsenlig rätt att göra undantag för grundlagsskyddade medier.

Avgränsning av en straffbestämmelse om privatlivskränkning

Med dessa utgångspunkter har avsikten varit att utforma en straffbestämmelse som innebär en rimlig avvägning av de motstående intressen som finns och som således endast ska träffa de mest klandervärda fallen av privatlivskränkningar. Bestämmelsens närmare ordalydelse kan naturligtvis diskuteras.

Författningskommentaren är än så länge bara en skiss som ska ge en uppfattning om lagtextens innebörd. Kommentaren bör bl.a. innehålla fler exempel på vad som bör falla innanför det straffbara området och vad som faller utanför.

Lagtext

Brottskatalogen i 7 kap. TF, 5 kap. YGL eller 7 kap. NYGL

15. *privatlivskränkning*, varigenom någon gör intrång i någon annans privat- [eller familjeliv] genom att sprida lämna uppgifter om detta på ett sätt som, med beaktande av uppgifternas art och spridningens omfattningövriga

omständigheter, är ägnat att medföra allvarligt men för den utpekade eller någon närstående till denne, om det inte med hänsyn till omständigheterna var försvarligt att lämna uppgift i saken ~~och han visar att uppgiften var sann eller att han hade skäligen grund för den;~~

5 kap. 2 a § brottsbalken

2 a § Den som gör intrång i någon annans privat- [eller familjeliv] genom att sprida uppgifter om detta på ett sätt som, med beaktande av uppgifternas art och ~~spridningens omfattning~~ *övriga omständigheter*, är ägnat att medföra allvarligt men för den utpekade eller någon som är närstående till denne döms, om gärningen inte är belagd med straff enligt 1 – 2 §§, för *privatlivskränkning* till böter, eller, om brottet är grovt, för *grovt privatlivskränkning* till böter eller fängelse i högst [två år].

Var uppgiftslämnaren skyldig att uttala sig eller var det annars med hänsyn till omständigheterna försvarligt att sprida uppgifterna ska inte dömas till ansvar.

Några kommentarer, bl.a. skiss till författningskommentar

Placeringen av bestämmelsen i 5 kap. BrB

Bestämmelsen placeras i 5 kap. brottsbalken, efter bestämmelsen om grovt förtal, som en ny 2 a §. Brottet är subsidiärt till förtal och grovt förtal, vilket innebär att ansvar för privatlivskränkning inte ska dömas ut om gärningen utgör något av dessa brott.

Egentligen hör möjligen en bestämmelse om intrång i annans privat- eller familjeliv hemma i 4 kap., där övrigt skydd för privatlivet (hemfridsbrott, brytande av post- eller telehemlighet, olovlig avlyssning etc.) finns vid sidan av brott mot tystnadsplikt i 20 kap. 3 §. Man kan jämföra med artikel 8 i Europakonventionen, som ju vid sidan av privat- och familjeliv gäller till skydd för hem och korrespondens. Men eftersom denna bestämmelse tar sikte på spridning och inte anskaffande av uppgifter uppkommer frågan om förhållandet till förtal och förolämpning. Den naturliga platsen blir då 5 kap., som väl dock då bör få en ny rubrik. Ledning kan kanske hämtas från 2 kap. 23 § RF, där det används begrepp som ”enskildas anseende” och ”privatlivets helgd”.

”intrång i privat- eller familjeliv”

Rekvisitet *intrång* innebär att det ska handla om spridning av uppgifter utan den utpekades samtycke som denne har skäl att få behålla för sig själv. Det kan t.ex. röra sig om uppgifter som avslöjar intima eller annars privata detaljer, uppgifter om sjukdom eller sexualliv, nakenbilder eller

utlämnande bilder från en olycks- eller brottsplats.¹ Spridning av sådana uppgifter är normalt inte avsedd att utsätta någon för andras missaktning, och utgör därför normalt inte förtal, men innebär ofta ett exploaterande och blottläggande av en persons privat- eller familjeliv som innebär ett intrång i bestämmelsens mening.

Det kan således inte vara fråga om vilka privata uppgifter som helst. Att exempelvis sprida en uppgift om att någon är förkyld ~~kan normalt inte anses utgöra utgör inte~~ ett intrång i dennes privat- eller familjeliv. Det samma gäller uppgifter om adress, sysselsättning, ålder, utbildning och liknande.

Att det ska röra sig om *privat- eller familjeliv* innebär att sådana uppgifter är undantagna från det kriminaliserade området som gäller en persons offentliga liv, t.ex. ~~uppgift som berör dennes medverkan i olika organisationer eller~~ näringsverksamhet. För personer som ofta förekommer i medier eller som har förtroendeuppdrag eller andra offentliga uppdrag kan gränsen mellan det privata och det offentliga livet vara särskilt svår att dra.

Med uppgifter om familjeliv avses sådana som rör ~~den utpekades~~ familjemedlemmarna eller ~~dennes~~ familjeförhållandena. Det kan t.ex. handla om känsliga bilder på en avliden familjemedlem.

Uttrycket ”privat- eller familjeliv” anknyter till artikel 8 i Europakonventionen² och avses ha i huvudsak samma innebörd som där.

”genom att sprida uppgifter”³

Kravet att uppgifterna ska *spridas* innebär att det normalt inte är tillräckligt att uppgifterna lämnas till någon enstaka person. Det gäller särskilt om det sker under tystnadslöfte. ~~Avsikten är att kravet på spridning ska ha samma innebörd här som i förtalsbestämmelsen.~~ Självklart får sprid-

¹ Ett alternativ till intrång är ”kränkning”. Dag Victor anser dock att det är bättre att använda ett uttryck som är mindre värdeladdat. Uttrycket kränkning förekommer i bl.a. 5 a § PuL och i vissa andra integritetsskyddsregler. Bestämmelsen i 2 kap. 3 § skadeståndslagen använder begreppet kränka: ”Den som allvarligt kränker någon annan genom brott som innefattar ett angrepp mot dennes person, frihet, frid eller ära skall ersätta den skada som kränkningen innebär.” Intrång används i BrB vanligen när det handlar om intrång i en lokal eller ett annat utrymme, såsom olaga intrång (4 kap. 6 §), intrång i förvar (4 kap. 9 §), dataintrång (4 kap. 9 c §). En alternativ formulering kunde vara ”Den som sprider uppgifter om någons privatliv ...”. Då måste man emellertid beskriva på något annat sätt att det handlar om något oönskat.

² Jfr även 1 kap. 2 § RF.

³ [DV: Om man ska anknyta till förtalsbrottet borde det snarare stå lämnar. Sprida är väl dock mer restriktivt vilket kan vara motiverat här. ”Förtroliga meddelanden” (skval-ler) ska nog kunna angripas i högre utsträckning vid förtal än vid andra sorters uppgifter om privatliv.]

ningens omfattning ofta betydelse för bedömningen av vilket men den är ägnad att medföra för den utpekade eller dennes anhöriga.

”med beaktande av uppgifternas art och ~~spridningens omfattning~~övriga omständigheter”

Med uppgifternas art avses uppgifternas karaktär och innehåll. Ju mer känsliga de är, desto mindre spridning fordras normalt för att de ska vara ägnade att medföra allvarligt men, och omvänt.

~~Bland de övriga omständigheter som kan beaktas vid men-bedömningen är bl.a. hur uppgifterna har spritts och i vilken omfattning. Med spridningens omfattning bör normalt avses den potentiella spridningen, dvs. Av betydelse kan t.ex. vara~~ hur många personer som har haft möjlighet att ta del av uppgifterna. Att publicera uppgifter på en välbesökt webbsida innebär naturligtvis en mycket stor spridning.

I vissa fall kan även en mindre omfattande spridning medföra allvarligt men för den utpekade. Om spridningen särskilt inriktas till den utpekades vänner, familj och andra som känner denne kan det många gånger vara ägnat att medföra minst lika allvarligt men som om det sker en mer omfattande spridning till personer som inte känner till den utpekade. Riktad spridning kan ske t.ex. genom e-post som adresseras direkt till den utpekades familj, vänner, skolkamrater eller kolleger.

Spridning av uppgifter av mindre känslig art kan ibland vara straffbar om den sker till en stor mottagarkrets. Någon gång torde det vara tillräckligt att uppgifterna sprids till någon enstaka person, nämligen om det handlar om mycket integritetskänslig information.

”är ägnat att medföra allvarligt men för den utpekade”

[Det behövs ytterligare utredning om vad som menas med ”men” enligt OSL.]⁴

Spridningen av uppgifterna ska vara ägnad att medföra allvarligt ~~betydande~~men för den utpekade. Det innebär att spridningen av uppgifterna typiskt sett ~~ska~~ medföra ett sådant men. Den utpekades egen uppfattning

⁴ Begreppet ”men” som det används i OSL har en mycket vid innebörd: ”I första hand åsyftas att någon blir utsatt för andras missaktning om hans personliga förhållanden blir kända. Redan den omständigheten att vissa personer känner till en för någon enskild ömtålig uppgift kan i många fall anses tillräckligt för att medföra men. Utgångspunkten för en bedömning av om men föreligger är den berörda personens egen upplevelse. Bedömningen måste dock i viss utsträckning kunna korrigeras på grundval av gängse värderingar i samhället. Enbart det faktum att en person anser att det i största allmänhet är obehagligt att andra vet var han bor kan t.ex. inte anses innebära men i sekretesslagens mening. I vissa sammanhang kan begreppet ’men’ även inbegripa ekonomiska konsekvenser för en enskild.” Se prop. 2008/09:150 s. 349 med hänvisningar.

i frågan har ingen avgörande betydelse, inte heller spridarens uppfattning.

Bedömningen av om spridningen är ägnad att medföra allvarligt men för den utpekade ska således göras objektivt, dvs. utan hänsyn till den utpekades upplevelse. Viss hänsyn måste dock tas till den utpekades förhållanden, t.ex. uppfattningen i den krets som denne tillhör och den ort där denne är bosatt. Vidare kan beaktas att värderingarna i samhället förändras över tiden. Det innebär att vad som är men för en person vid en tidpunkt inte nödvändigtvis behöver vara det för en annan person vid en annan tidpunkt.

”eller någon som är närstående till denne”

Det är tillräckligt att en närstående till den utpekade **upplever obehag lider men** av att uppgifter om den utpekade sprids till andra. Det kan t.ex. handla om barn till den utpekade som på olika sätt kan drabbas av att uppgifter om deras förälder sprids inom barnens bekantskapskrets. Men det kan också handla om uppgifter om en avliden familjemedlem.

Med närstående avses i första hand personer som den utpekade bor tillsammans med samt dennes mor, far, syskon, barn, hustru, registrerad partner.⁵

”om gärningen inte är belagd med straff enligt 1 – 2 §§”

Bestämmelsen är subsidiär till förtal och grovt förtal. Spridning av uppgifter som är ägnad att utsätta den utpekade för någon annans missaktning är alltså, i första hand, straffbar som förtal eller grovt förtal. Inte sällan kan det vara tveksamt om en uppgift är missaktande eller inte, exempelvis om den handlar om personens leverne och vissa ser detta som klandervärt, andra inte. I sådana fall kompletterar den nya bestämmelsen straffreglerna om förtal och grovt förtal.

”privatlivskränkning”

Brottsbenämningen är privatlivskränkning. Jfr grov fridskränkning i 4 kap. 4 a §.

⁵ Någon vedertagen definition av begreppet närstående finns inte eftersom uppfattningen om vad som förstås med detta begrepp skiftar mellan olika rättsområden och från tid till annan. Jfr bl.a. 21 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen, brotten grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning, 4 kap. 4 a § BrB, 4 kap. 3 § konkurslagen, 36 kap. 3 § rättegångsbalken.

”till böter, eller, om brottet är grovt, för grov privatlivskränkning till böter eller fängelse i högst två år”

Straffskalan är densamma som för förtal och grovt förtal.⁶

”Var uppgiftslämnaren skyldig att uttala sig eller var det annars med hänsyn till omständigheterna försvarligt att sprida uppgifterna ska inte dömas till ansvar”

På motsvarande sätt som för förtal är det under vissa förutsättningar straffritt att sprida uppgifter som enligt första stycket utgör en privatlivskränkning. Det handlar för det första om sådana situationer där uppgiftslämnaren är skyldig att uttala sig, vilket kan bero exempelvis på att vederbörande är vittne i domstol.

Av större betydelse är undantaget för det som är *försvarligt*. Härmed avses framför allt sådana fall där kränkande uppgifter publiceras om en person som är mycket känd eller har ett omfattande ansvar och därför utgör ett föredöme eller en förebild för många eller av någon annan anledning är omgiven av ett stort allmänt intresse. Det är givet att uppgifter om kända och inflytelserika personer ofta har betydligt större allmänintresse än uppgifter om vanliga privatpersoner. I försvarlighetsrekvisitet ligger sålunda i princip att det kränkande handlandet ska vara motiverat av ett allmänintresse kring personen i fråga.

Att lämna falska uppgifter kan så gott som aldrig vara försvarligt.

Myndigheter och domstolar måste ta hänsyn till den omständigheten att det rör sig om en straffbestämmelse med relativt oklara konturer. Fällande dom bör därför, i enlighet med legalitetsprincipen, komma i fråga bara i klara fall.

Särskilda åtalbestämmelser

Det föreslås att brottet ska vara ett s.k. målsägandebrott och att allmänt åtal endast får väckas i de särskilda fall som anges 5 kap. 5 § BrB. **Målsägande är den (eller de) vars privat- eller familjeliv har blivit kränkt och därmed den mot vilken brottet är begånget (20 kap. 8 § fjärde stycket rättegångsbalken).**

[Ett problem i detta sammanhang kan vara att den som är direkt utpekad inte vill anmäla brottet till åtal, medan någon närstående till denne önskar göra det. Båda torde kunna betraktas som målsägande.]

⁶ Det behöver utredas om straffskalan kan vara densamma när brottet är subsidiärt.